

Naslov članka / Article:

Pevski zbor na šoli s prilagojenim programom

Avtor/ Author:

Margareta Megi Vidmar

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Glasba v šoli in vrtcu 1/2024, letnik 27

ISSN 1854-9721

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2024

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/glasba-v-soli-in-v-vrtcu/>

Pevski zbor na šoli s prilagojenim programom

SEN School Choir

Margareta Megi
Vidmar

OŠ Mirna, Cesta na Fužine, 8233 Mirna

megi.vidmar@os-mirna.si

Izvleček

Poučevanje otrok s posebnimi potrebami in delo z njimi je pravzaprav dolgotrajen proces spoznavanja otrok. S petjem in drugimi glasbenimi dejavnostmi pri učencih razvijamo glasbene zmožnosti in sposobnosti. S sodelovanjem v pevskem zboru pri učencih z motnjami v duševnem razvoju vzbujamo veselje in radost do petja, saj se ob tem bogatijo ob novih izkušnjah. Zaradi njihovega drugačnega dojetja sveta smo učitelji primorani izvajati specifično vzgojno-izobraževalno delo z izborom in uporabo načinov dela, ki so za celotno skupino pevcev smiselni.

Ključne besede: otroci s posebnimi potrebami, petje, pevski zbor, šola s prilagojenim programom.

Abstract

Working with and teaching special needs children demands taking the time to get to know them. Their musical abilities and skills develop through singing and other musical activities. By participating in the choir, we instil in students with intellectual disabilities the joy and pleasure of singing while enriching their lives with new experiences. Because of their diverse perspectives on the world, teachers must carry out educational work in a specific manner by selecting and employing meaningful working methods for the entire group of singers.

Keywords: special needs children, singing, choir, special education programme.

Uvod

Pevski zbor je izjemno pomembna šolska dejavnost, pri kateri otroci že v zgodnjem otroštvu razvijajo posluš in veselje do petja ob pridruženih dodatnih dejavnostih plesa in igranja na Orffova glasbila. Ob petju se vsi učenci, ne glede na stopnjo duševne razvitosti, sproščajo, učijo čim bolj pravilnega dihanja, usvajajo vokalno

tehniko ter doživeto muzicirajo. Urjenje posluš v smislu melodičnosti pa tudi ritmike izredno pozitivno in pomembno vpliva na druga področja učenja, kot je na primer branje.

V nadaljevanju bodo predstavljene različne oblike in metode dela pri urah pevskega zbora z otroki z različnimi stopnjami posebnih potreb in različnih staro-

sti v šoli s prilagojenim programom preko moje lastne izkušnje v praksi.

O otrocih s posebnimi potrebami

Otroci z motnjo v duševnem razvoju so opredeljeni kot ena izmed skupin otrok s posebnimi izobraževalnimi potrebami. Kriteriji, ki pri nas opredeljujejo motnjo v duševnem razvoju, so naslednji: motnja v duševnem razvoju je nevrološko pogojena razvojna motnja in nastopi pred dopolnjenim 18. letom, kaže se v pomembno nižjih intelektualnih sposobnostih ter pomembnih odstopanjih prilagoditvenih spretnosti. Glede na stopnjo z vidika pomoči in podpore ločimo lažjo, zmerno, težjo in težko motnjo (Vovk Ornik, 2015).

Vzroki za motnjo v duševnem razvoju so lahko prenatalni, kar pomeni, da gre za poškodbe genskega materiala ploda v nosečnosti zaradi različnih vzrokov. Perinatalni dejavniki vključujejo različne zaplete od porodu. Postnatalni pa so lahko posledica infekcij, različnih dejavnikov okolja ali nesreč po rojstvu. Kako je motnja v duševnem razvoju izražena, je odvisno od tega, kdaj je motnja nastala ob součinkovanju bioloških in psihosocialnih vplivov oziroma od dejavnikov tveganja, ter od tega, kdaj je bila prepoznana (Žgur, 2020).

Splošne intelektualne sposobnosti so objektivno merljive s standardiziranimi psihološkimi testi, ki izmerijo količnik inteligentnosti. Vendar količnik inteligentnosti ni edino merilo za določanje posameznikovih zmožnosti. Hkrati se kažejo omejitve v eni ali več prilagoditvenih funkcijah, ki so potrebne za vsakdanje funkcioniranje v okolju. Osebe z motnjo v duševnem razvoju se soočajo z omejitvami na konceptualnem področju, ki so v največji meri odraz pomembno znižanih mentalnih zmožnosti (znižane sposobnosti za učenje), z omejitvami na socialnem področju (težave v odnosih, pri vključevanju, komunikaciji, razumevanju pravil in reševanju problemov) in z omejitvami na praktičnem področju, ki se navezujejo na vidik samostojnosti pri dnevnih aktivnostih (Može Cedilnik, 2020).

Znotraj iste skupine motnje v duševnem razvoju imamo lahko zelo različne posameznike. Na posamez-

nika vplivajo tudi predšolski in vzgojno-izobraževalni programi, ki omogočajo otrokom napredek glede na razvoj in ohranjanje potencialov.

Petje

V šoli s prilagojenim program imamo pevski zbor za učence organiziran dvakrat tedensko. Ure pevskega zbora se udeležujejo učenci, ki radi pojejo, ne glede na to, kako razvite so njihove pevske sposobnosti. Pri mlajših učencih lahko posluš še razvijamo in ga oblikujemo, pri starejših, starih nad 15 let, pa skušamo usvojiti čimbolj zdravo pevsko tehniko.

Na seznamu pesmi so slovenske ljudske pesmi pa tudi umetne in slovenske popevke. Vse pesmi se pri zboru učimo po metodi odmeva, vedno pa novo pesem predstavim v lastni vokalni izvedbi. Cilj vseh ur našega skupnega pouka je, da skušamo pesmi pripraviti in interpretirati na ravni, ki je primerna za poslušalstvo. Izjemno pomembno pa je, da učenci ob lastnem prepevanju uživajo.

Igranje na glasbila

Petje večkrat spremljamo z igranjem na različna glasbila, največkrat na Orffov instrumentarij. Večkrat igramo na ritmična glasbila, saj smo pri tem uspešnejši, učenci pa se pri igranju neizmerno zabavajo. Nekaj

Slika 1: Učenci pojejo in se gibajo ob glasbi.

Slika 2: Učenci igrajo na Orffova glasbila.

učencev ima zelo dobro razvit melodični posluš, zato oni pogosteje igrajo na melodične instrumente. Z njimi se lotevamo branja in učenja skladb na individualen način »ena na ena«. Ko so melodični instrumenti usvojeni, jih priključimo preostalemu pevskeemu zboru.

Plesno izražanje

Otroci se s plesom sproščajo, izražajo in razvijajo svojo domišljijo. Mnogi se gibljejo zelo sproščeno in jim je gibanje nekaj naravnega. Mnogi znajo improvizirati na spontan, ustvarjalen način.

Učenci preko lastnega telesa sporočajo svoj notranji, duševni svet. Ples otroke s posebnimi potrebami nezavedno spodbudi k večji gibalni dejavnosti, preko katere spontano sledijo še druge dejavnosti. Pogosto se lahko učenci ob glasbi prosto in spontano gibajo in ob tem improvizirajo. Na urah pevskega zbora pa se naučimo tudi novih plesnih gibov, pri čemer se trudimo biti kar se da usklajeni in enakomerni ob izvajani glasbi.

Viri in literatura

Može Cedilnik, H. (2020). Motnja v duševnem razvoju. <https://www.otroci-s-posebnimi-potrebami.si/vsebine/otroci-z-motnjami-v-du%C5%A1evnem-razvoju/strokovne-zakonske-razlage/opredelitev-in-zna%C4%8Dilnosti/motnja-v-du%C5%A1evnem-razvoju/>

Vovk Ornik, N. (2015). Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami. Zavod RS za šolstvo.

Žgur, E. (2020). Študijsko gradivo za potrebe SRP. Pedagoška fakulteta.

Glasbeno-didaktične igre

Vsi učenci, ne glede na starost, se zelo radi igrajo. Bodisi so to igre ugotavljanja in spoznavanja lastnosti zvoka, igre za razvoj ritmičnega ali melodičnega posluš, igre za razvijanje ustvarjalnosti ali pa zgolj igre, ob katerih se učenci razgibajo in zabavajo. Te igre se igramo na začetku šolske ure in jih imamo za uvodno motivacijo, ki nas spravi v dobro voljo, s katero lahko zagnano začnemo peti.

Glasbeno-didaktične igre so oblikovane tako, da so učenci ob njih visoko motivirani ter pri reševanju in izvajanju uspešni, in hkrati tako, da lahko posamezno igro večkrat ponovimo. Pomembno je, da igre vzbudijo radovednost in pozornost pri učencih. Zavedati pa se moramo, da različne glasbeno-didaktične igre različno vplivajo na različne skupine otrok. Pri neki skupini pevcev lahko neka igra ustvari boljše razpoloženje kot pri drugi.

Sklep

Petje v pevskih zborih je že od nekdaj eden od načinov druženja in povezovanja ljudi. Glasba je izjemno pomembna v obdobju otroštva in mladostništva, saj omogoča pripadnost, varnost in enotnost. Z glasbenim udeleževanjem pri učencih s posebnimi potrebami v življenje vnašamo zadovoljstvo in vedrost, razvijamo njihove glasbene zmožnosti in vplivamo na razvoj njihovih dispozicij za glasbo. Glasba pogosto izraža skupna čustva ali sporočila, ki jih besede le redko zmorejo izraziti. Vsi si želimo, da bi petje zvenelo uglašeno in harmonično, toda popolnost nikakor ni glavni namen tovrstnega umetniškega ustvarjanja. Petje lahko prinaša občutek popolne svobode, ki otrokom s posebnimi potrebami in z različnimi motnjami ali preprekami, s katerimi se srečujejo v življenju, ogromno pomeni.